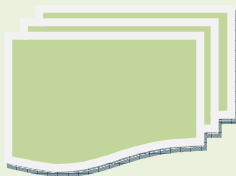

Θ.Α. ΑΜΕΛΙΔΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

**Α΄
ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ – ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄ - ΚΕΡΚΥΡΑ·Ι·ΚΑ

ΒΙΒΛΙΑ Ζ΄ - Η΄ ΣΙΚΕΛΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΤΟΥ ΚΕΕ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012

Εισαγωγικό σημείωμα

Το ηλεκτρονικό αυτό βιβλίο του Θουκυδίδη είναι γραμμένο σε μορφή PDF. Υπάρχουν δύο αρχεία:

α) «**Εκτύπωση βιβλίου**» που ο συνάδελφος - καθηγητής μπορεί να εκτυπώσει ό,τι θέλει από το βιβλίο δίχως ερμηνευτικά σχόλια και τις απαντήσεις των ασκήσεων.

β) «**e-τάξη**» για να χρησιμοποιηθεί σε Η/Υ και σε διαδραστικό πίνακα. Σ' αυτό υπάρχουν επιπλέον **ερμηνευτικά σχόλια και οι απαντήσεις των ασκήσεων**. Αυτά μπορούν:

- Να εξαλειφθούν κάνοντας δεξί κλικ και διαγραφή.
- Να επανέλθουν κάνοντας αριστερό κλικ στην αναίρεση (το μπλε βελάκι στην επάνω γραμμή των εργαλείων).

Μπορεί ακόμη ο συνάδελφος να υπογραμμίσει, να γράψει και να προσθέσει ό,τι υλικό έχει ετοιμάσει ο ίδιος εμπλουτίζοντας συνέχεια το βιβλίο. Αυτό άλλωστε είναι και το πραγματικό νόημα του ηλεκτρονικού βιβλίου. Ένα βιβλίο ζωντανό, σε διαρκή εξέλιξη.

Σημαντική θα είναι επίσης η βοήθεια που μπορείτε να βρείτε για κάθε γραμματικό και συντακτικό φαινόμενο στα βιβλία μου «**Γραμματική των Αρχαίων Ελληνικών**» και «**Συντακτικό των Αρχαίων Ελληνικών**».

Για περισσότερες ασκήσεις Γραμματικής μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το βιβλίο μου «**Ασκήσεις Γραμματικής Αρχαίων Ελληνικών**».

Για τις λεξιλογικές ασκήσεις μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το βιβλίο μου «**Λεξιλογικές ασκήσεις Αρχαίων Ελληνικών**».

Θ. Α. Αμελίδης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1. Η ζωή του Θουκυδίδη	6
2. Το έργο του	8
3. Δομή και περιεχόμενο	13
ΒΙΒΛΙΟ Γ΄	
Κεφάλαιο 70	18
Κεφάλαια 71- 73	39
Κεφάλαιο 74	57
Κεφάλαιο 75	72
Κεφάλαια 76 – 77	92
Κεφάλαιο 78	110
Κεφάλαια 79 - 80	125
Κεφάλαιο 81	141
Κεφάλαιο 82	159
Κεφάλαιο 83	175
Ερωτήσεις γενικής θεώρησης	183
ΒΙΒΛΙΟ Ζ΄	
Κεφάλαιο 30	186

Κεφάλαιο 31	198
Κεφάλαιο 32	224
ΒΙΒΛΙΟ Η΄	
Κεφάλαιο 75	239
Κεφάλαια 76 – 77	265
Κεφάλαιο 84	298
Κεφάλαιο 85	311
Κεφάλαιο 86	324
Κεφάλαιο 87	343
Συνθετικές – Δημιουργικές εργασίες	366

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 74

I. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές την εξέλιξη της εμφύλιας σύγκρουσης στην Κέρκυρα και να επισημάνουν την ενεργητική συμμετοχή των γυναικών.
2. Να συνειδητοποιήσουν τον παραλογισμό στον οποίο οδηγεί τους αντιπάλους η εμφύλια σύγκρουση.

II. KEIMENO

Κάνοντας διπλό αριστερό κλικ στο ανοίγει η σημείωση. Κάνοντας αριστερό κλικ στη διαγραφή X κλείνει η σημείωση.

- ↙
1. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας¹ μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων². αἷ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον³. [Δες 1^ο σχόλιο ἀπὸ το βιβλίο του καθηγητή]

 2. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν⁴, δέισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι, [Δες 2^ο σχόλιο ἀπὸ το βιβλίο του καθηγητή] τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς⁵ καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος⁶, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ

ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα
διαφθαρήναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς
αὐτήν.

3. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι

ἠσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία

ναῦς⁷ τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν

ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες

διεκομίσθησαν.

ΣΧΟΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ**Σχόλιο 1^ο**

Στο κεφ. αυτό ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δώσει ο διδάσκων στην αποσαφήνιση των τριών παραγόντων που συνεισέφεραν στη νίκη των δημοκρατικών, κυρίως δε στη συμβολή των γυναικών, για τις οποίες ο Μιστριώτης σημειώνει: *«Αι γυναίκες είναι ευθωρόβητοι και δεν υπομένουσι συνήθως τον πολεμικόν θόρυβον. Όταν όμως κινδυνεύωσι τα φίλτατα, δεικνύουσι τόλμην παρά φύσιν. Έχουσι δηλαδή αντοχήν αμυντικήν και ουχί ορμήν επιθετικήν, ήτοι έχουσι ιδιότητα της γαλής και ουχί του κυνός. Τούτ' αυτό συνέβη και εν Άργει, ότε οι Λακεδαιμόνιοι επειράθησαν, όπως εκπορθήσωσιν την πόλιν. Τότε η Τελέσιλλα οπλίσασας τας γυναίκας έσωσε την πόλιν, διότι αύται υπέμειναν τον αλαλαγμόν των Λακεδαιμονίων»*. Η άποψη αυτή για τη γυναικεία φύση μπορεί να δώσει το ερέθισμα δημιουργικών συζητήσεων στην τάξη και το ζητούμενο της ισχύος της στη σύγχρονη εποχή να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού για τους μαθητές.

Σχόλιο 2^ο

Θεματικό κέντρο της περιόδου αυτής αποτελεί η πράξη απελπισίας των ολιγαρχικών, ο εμπρησμός δηλαδή της πόλης, που εκφράζεται με το μοναδικό ρήμα *έμπιπρᾶσι*. Με αφορμή το σημείο αυτό πρέπει να φωτιστούν σε βάθος τα ψυχολογικά κίνητρα που ώθησαν τους ολιγαρχικούς σε αυτήν την πράξη και να γίνει σαφές στους μαθητές (και με αναλυτική σύνταξη του χωρίου) ότι ο Θουκυδίδης προβάλλει κάθε δυνατή πλευρά της: χρόνο, τρόπο, αιτία, σκοπό, αποτέλεσμα.

ΙΙΙ. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

<p>1. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας γίνεται αὖθις μάχη καὶ νικᾷ ὁ δῆμος ἰσχύι τε χωρίων καὶ πλήθει προύχων· αἶ τε γυναῖκες τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο αὐτοῖς βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῶ κεράμῳ καὶ ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον παρὰ φύσιν.</p> <p>2. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ ὁ δῆμος ἐπελθῶν κρατήσειεν αὐτοβοεῖ</p>	<p>1. Κι αφού πέρασε (μια) μέρα γίνεται πάλι μάχη και νικούν οι δημοκρατικοί και εξαιτίας της ισχύος των θέσεών τους και επειδή είχαν αριθμητική υπεροχή· και οι γυναίκες με τόλμη βοηθούσαν αυτούς χτυπώντας από τα σπίτια με κεραμίδια και υπομένοντας την ταραχή σε αντίθεση προς τη γυναικεία φύση.</p> <p>2. Κι όταν έγινε υποχώρηση αργά το απόγευμα, επειδή φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί, αφού επιτεθούν, καταλάβουν με αιφνιδιαστική έφοδο</p>
---	--

<p> τοῦ τε νεωρίου καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ πολλὰ χρήματα ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐκινδύνευσε διαφθαρῆναι, εἰ ἐπεγένετο ἄνεμος τῆ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. </p> <p>3. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἠσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς κεκρατηκότος</p>	<p> καὶ τὸ ναύσταθμο καὶ τοὺς σκοτώσουν, βάζουν φωτιά στα σπίτια που ἦταν γύρω ἀπὸ τὴν ἀγορά καὶ στα κοινόχρηστα σπίτια, γιὰ νὰ μὴ γίνῃ ἐφοδος, χωρὶς νὰ λυποῦνται οὔτε τὰ δικά τους οὔτε τὰ ξένα σπίτια, ὥστε καὶ πολλὰ ἐμπορεύματα ἐμπόρων κάηκαν καὶ ὅλη ἡ πόλη κινδύνεψε νὰ καταστραφεί, εἴαν φυσούσε ἄνεμος τὴ φωτιά με κατεύθυνση πρὸς αὐτή. </p> <p>3. Καὶ αὐτοὶ ἀφοῦ σταμάτησαν τὴ μάχη, καθὼς καὶ τὰ δύο στρατόπεδα ἀπείχαν ἀπὸ πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις, τὴ νύκτα βρισκόταν σὲ ἐπιφυλακὴ· καὶ τὸ Κορινθιακὸ πλοῖο, ὅταν εἶχαν ἐπικρατήσῃ</p>
---	--

τοῦ δήμου ὑπεξανήγετο, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἐπικούρων λαθόντες διεκομίσθησαν ἔς τὴν ἤπειρον.	οἱ δημοκρατικοί, ανοιγόταν με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισθοφόρους, ἀφού διέφυγαν τὴν προσοχή, πέρασαν στὴν (ἀπέναντι) στεριά.
---	---

IV. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

A. Ελεύθερης ανάπτυξης

1. Να γράψετε τους λόγους για τους οποίους οι δημοκρατικοί κατόρθωσαν να νικήσουν τους αντιπάλους τους.
2. α) Πώς χαρακτηρίζει ο ιστορικός τη στάση των γυναικών στη μάχη;
β) Γιατί δίνει έμφαση στη συμμετοχή των γυναικών; Να απαντήσετε έχοντας υπόψη σας και τη θέση της γυναίκας στην εποχή του ιστορικού.
3. Με ποια εκφραστικά μέσα περιγράφονται οι ενέργειες και η στάση των ανθρώπων στον πόλεμο;
4. Ποιες συνέπειες του πολέμου διαφαίνονται στο κεφάλαιο αυτό;
5. Σε ποια ενέργεια προβαίνουν οι ολιγαρχικοί μόλις αντιλαμβάνονται την επικράτηση των αντιπάλων τους; Πού αποδίδει ο Θουκυδίδης την ενέργεια αυτή;

B. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Να γράψετε τα θεματικά κέντρα του κειμένου.
2. *ὅπως μὴ ἦ ἔφοδος*: Ποια πράξη υπονοεί η φράση αυτή;
3. Να αναφέρετε τους παράγοντες που δυσχεραίνουν τη θέση των ολιγαρχικών μετά την υποχώρησή τους.
4. Να εντοπίσετε τα σημεία που φανερώνουν τη συμμετοχή των γυναικών.
5. Να γράψετε τις λέξεις με τις οποίες περιγράφεται ο τρόπος αποχώρησης των υποστηρικτών των ολιγαρχικών.
6. *δείσαντες, φειδόμενοι*: Τι αποκαλύπτουν οι μετοχές για την ψυχολογική κατάσταση των ολιγαρχικών;
7. Ποια γεγονότα διαδραματίστηκαν στο διάστημα που μεσολάβησε από την εμφάνιση έως την αναχώρηση του κορινθιακού πλοίου;

Συνδυασμός ερωτήσεων κλειστού και ανοικτού τύπου

1. Α. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετράγωνο.

Οι ολιγαρχικοί στο κεφάλαιο 74 παρουσιάζονται:

	Σωστό	Λάθος
α) αδίστακτοι	X	
β) συνετοί	X	
γ) απελπισμένοι	X	
δ) μετριοπαθείς		X
ε) αδρανείς		X

B. Να αιτιολογήσετε μια σωστή απάντηση.

2. Α. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετράγωνο.

Οι δημοκρατικοί στο κεφάλαιο 74 παρουσιάζονται:

	Σωστό	Λάθος
α) ικανοποιημένοι	X	
β) τολμηροί	X	
γ) μετριοπαθείς		X
δ) αποφασιστικοί	X	
ε) αδρανείς		X

B. Να αιτιολογήσετε μια σωστή απάντηση.

Κάνοντας διπλό αριστερό κλικ στο ανοίγει η σημείωση.
Κάνοντας αριστερό κλικ στη διαγραφή X κλείνει η σημείωση.

V. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Κάνοντας δεξί κλικ και διαγραφή πάνω στις απαντήσεις διαγράφονται. Επανέχονται κάνοντας αριστερό κλικ στην αναίρεση (το μπλε βελάκι).

1. Να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που αναφέρονται στη δράση των γυναικών και να τους αντικαταστήσετε χρονικά.

Ενεστ.	ξυνεπιλαμβάνονται	βάλλουσαι	ὕπομένουσαι
Παρατ.	ξυνεπελαμβάνοντο		
Μέλλ.	ξυνεπιληφθήσονται	βαλοῦσαι	ὕπομενοῦσαι
Αόρισ.	ξυνεπελάβοντο	βαλοῦσαι	ὕπομείνασαι
Παρακ.	ξυνεπειλημμένοι εἰσι(ν)	βεβληκυῖαι	ὕπομεμενηκυῖαι
Υπερσ.	ξυνεπειλημμένοι ἦσαν		

2. Ἡ πόλις ἐκινδύνευσε διαφθαρῆναι:

- α) Να μεταφερθούν οι ρηματικοί τύποι στον ενεστώτα.
 β) Να γράψετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης που περιλαμβάνονται στο κείμενο στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και πληθυντικού αριθμού.
 α) **κινδυνεύει, διαφθείρεσθαι**

Ενικός αριθμός						
Γ	ἰσχύος	πλήθους	γυναικὸς	φύσεως	χρήματος	πόλεως
Δ	ἰσχύι	πλήθει	γυναικί	φύσει	χρήματι	πόλει
Α	ἰσχὺν	πλήθος	γυναῖκα	φύσιν	χρῆμα	πόλιν

Πληθυντικός αριθμός						
Γ	ἰσχύων	πληθῶν	γυναικῶν	φύσεων	χρημάτων	πόλεων
Δ	ἰσχύσι	πλήθεσι	γυναιξί	φύσεσι	χρήμασι	πόλεσι
Α	ἰσχύς	πλήθη	γυναῖκας	φύσεις	χρήματα	πόλεις

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Γ	φλογὸς	νυκτὸς	νεῶς	φλογῶν	νυκτῶν	νεῶν
Δ	φλογί	νυκτί	νηί	φλοξί	νυξί	ναυσί
Α	φλόγα	νύκτα	ναῦν	φλόγας	νύκτας	ναῦς

3. Να κάνετε γραμματική αναγνώριση των λέξεων της στήλης A συνδέοντάς τις με τα στοιχεία της στήλης B που τους αντιστοιχούν (δύο στοιχεία της στήλης B περισσεύουν).

A	B
1. προύχων	α) ουσιαστικό γ' κλίσης
2. κατεκαύθη	β) μετοχή ενεστώτα
3. λαθόντες	γ) δεικτική αντωνυμία
4. σφᾶς	δ) αόριστη επιμεριστική αντωνυμία
5. κρατήσαντες	ε) παθητικός αόριστος
6. ἑκάτεροι	στ) προσωπική αντωνυμία
7. φύσιν	ζ) ουσιαστικό α' κλίσης
	η) μετοχή αορίστου α'
	θ) μετοχή αορίστου β'

1 - β
 2 - ε
 3 - θ
 4 - στ
 5 - η
 6 - δ
 7 - α

VI. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. α) Να αναγνωρίσετε τις ενδοιαστικές προτάσεις του κειμένου.
- β) Να γράψετε από ποια ρήματα εξαρτώνται, πώς εισάγονται και πώς εκφέρονται γενικά οι ενδοιαστικές προτάσεις.
2. Ποιοι εμπρόθετοι χρονικοί προσδιορισμοί αναφέρονται στις πράξεις των δύο αντιπάλων;
3. Να γράψετε τις δοτικές του κειμένου και να χαρακτηρίσετε τη συντακτική τους θέση.
4. Να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των μετοχών του κειμένου.
5. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να ολοκληρώνεται η συντακτική αναγνώριση των λέξεων που δίνονται:

ὁ δῆμος: εἶναι **υποκείμενο** . στο νικᾶ

τάς οἰκίας: εἶναι **αντικείμενο** στο ἐμπιμπρᾶσι

τοῦ νεωρίου: εἶναι **αντικείμενο** στο κρατήσειεν

πολλά: εἶναι **επιθετικός προσδιορ.** στο χρήματα

διαφθαρῆναι: εἶναι ... **τελικό** ...απαρέμφατο. **αντικείμ.** στο. **ρήμα ἐκινδύνευσε.**

VII. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ - ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Με ποιες λέξεις του κειμένου σχετίζονται ετυμολογικά οι παρακάτω; *διάλειμμα, λαθραίος, βλήμα, ελλιπής, λήθη, εισιτήριο, προκατάληψη, προσιτός.*
2. *δήμος*: Να γράψετε δέκα παράγωγα ή σύνθετα (ουσιαστικά ή επίθετα) στη νέα ελληνική και να σχηματίσετε ισάριθμα ονοματικά σύνολα.
3. *βάλλω*: Να συνθέσετε το ρήμα με πέντε προθέσεις και να σχηματίσετε με τα ρήματα που θα προκύψουν αντίστοιχες προτάσεις.
4. *συνοικία*: Ποια είναι η σημασία της λέξης στο κείμενο και ποια σήμερα;
5. *ζυνεπελάβοντο, ύπεξανήγετο*: Ποια από τις γλωσσικές ιδιοτυπίες του Θουκυδίδη εντοπίζετε στους τύπους των ρημάτων;

VIII. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Αφού διαβάσετε το κείμενο των Πλαταικών από το Θουκυδίδη (Β', 4), να εντοπίσετε τις ομοιότητες με το κεφάλαιο 74.¹
2. Μπροστά στο φόβο που προκαλεί ο κίνδυνος το ένστικτο της αυτοσυντήρησης γίνεται εντονότερο. Με ποια στοιχεία του κεφαλαίου 74 θα στηρίζατε την άποψη αυτή;
3. Αν ήσασταν πολεμικοί ανταποκριτές πώς θα περιγράφατε στην εφημερίδα σας τα γεγονότα των κεφαλαίων 72 - 74; Η περιγραφή σας να είναι ακριβής και συνοπτική.

¹ Μετάφραση:

Οι Θηβαίοι, όταν κατάλαβαν ότι τους είχαν εξαπατήσει, πύκνωναν τις τάξεις τους κι απόκρουαν τις επιθέσεις απ' όπου κι αν γίνονταν. Και δύο τρεις φορές αλήθεια τις απόκρουσαν, έπειτα όμως, επειδή κι οι ίδιοι οι Πλαταιείς τους επιτέθηκαν με μεγάλο θόρυβο και ταυτόχρονα οι γυναίκες κι οι δούλοι από τα σπίτια κραυγάζοντας και σκούζοντας, τους έριχναν πέτρες και κεραμίδια, κι ακόμη καθώς είχε πέσει δυνατή βροχή όλη τη νύχτα, φοβήθηκαν, υποχώρησαν κι άρχισαν να φεύγουν στους δρόμους της πόλης, χωρίς οι περισσότεροι να ξέρουν, μέσα στο σκοτάδι και τη λάσπη, πού βρίσκονταν τα περάσματα από τα οποία μπορούσαν να σωθούν (γιατί αυτά γίνονταν στο τέλος του μήνα και δεν είχε φεγγάρι), ενώ όσοι τους κυνηγούσαν τα ήξεραν, ώστε να μην τους ξεφεύγουν, κι έτσι σκοτώνονταν πολλοί. Κάποιος απ τους Πλαταιείς έκλεισε την πύλη από την οποία είχαν μπει οι Θηβαίοι, και που ήταν η μόνη ανοιχτή, μπήγοντας στο σύρτη αντί για βάλανο την κάτω άκρη ακοντίου, ώστε μήτε από κει πια να μπορούν να βγουν. Επειδή τους κυνηγούσαν στους δρόμους της πόλης, μερικοί ανέβηκαν στο τείχος και πήδησαν έξω, αλλά οι περισσότεροι σκοτώθηκαν· άλλοι απαρατήρητοι έφτασαν σε μια αφύλαχτη πύλη, έσπασαν το σύρτη με πελέκι που τους έδωσε μια γυναίκα και βγήκαν, αλλά όχι πολλοί (γιατί γρήγορα έγινε αυτό αντιληπτό), κι άλλοι σκοτώθηκαν σκόρπιοι εδώ κι εκεί στην πόλη.